

Příloha č. 2

**Školního vzdělávacího programu ZŠ Kelč
pro základní vzdělávání**

Školní rok 2023/2024

Obsah	Strana
5.1. Jazyk a jazyková komunikace	33
5.1.1. Český jazyk a literatura	33

5.1. Jazyk a jazyková komunikace

5.1.1. Český jazyk a literatura

Výuka žáků s odlišným mateřským jazykem

U žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka je důležité rozvíjet jejich jazykové kompetence tak, aby bylo možné je plnohodnotně zapojit do výuky v běžných třídách. Druhý jazyk se oproti cizímu jazyku liší především významem v životě žáka, neboť jde o jazyk, na kterém je žák závislý z hlediska školní docházky a integrace do společnosti. V souvislosti s tím jsou v případě druhého jazyka také zvýšené nároky na míru rozvoje sociokulturní kompetence. Výuka se zpočátku zaměřuje především na výuku základních jazykových funkcí (pozdravy, poděkování, prosba apod.) a kompenzačních strategií (umí říct, že nerozumí, požádat o zopakování). Z komunikačního hlediska převládá v první fázi vyučování obvykle výuka mluvení a poslechu nad výukou čtení a psaní a výuka základní slovní zásoby nad výukou gramatiky. Specifikem češtiny jako druhého jazyka je především to, že je žák vystaven silné potřebě naučit se už na velmi nízké úrovni pokročilosti specifickou slovní zásobu, která je určující pro školní prostředí. Rozdíl mezi druhým a cizím jazykem je v neposlední řadě také v tom, že žák je velmi záhy vystaven různým variantám češtiny jak na rovině slovní zásoby, tak stylistické a fonetické. Jako podpůrný materiál lze využít [Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání](#).

CHARAKTERISTIKA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY - 1. stupeň

Předmět Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících 1. stupně, a to: v 1. ročníku 9 hodin týdně, ve 2. ročníku 10 hodin týdně, ve 3. ročníku 8 hodin týdně a ve 4. - 5. ročníku 7 hodin týdně.

Cíle výuky předmětu Český jazyk a literatury jsou naplňovány

- komunikační a slohovou výchovou
- čtením a literární výchovou
- psaním
- jazykovou výchovou.

V komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu.

V literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, formulovat vlastní názory o přečteném díle. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti interpretace literárního textu.

Při výuce psaní získávají žáci správné psací dovednosti, rozvíjí čitelný a úhledný rukopis.

Cílem jazykové výuky na 1. stupni je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

V jazykové výuce žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozšiřovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem srozumitelného vyjadřování. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem k získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

Vzdělávání v předmětu Český jazyk a literatura směřuje k:

- ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- osvojování a rozvíjení čtenářských schopností
- využívání různých zdrojů informací pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných pro další vývoj.

Český jazyk a literatura rozvíjí následující klíčové kompetence žáků:

1. Kompetence k učení:

- žák se zaměřuje na vnímání a chápání smyslu mateřského jazyka, uvědomuje si jeho významu jako prostředku dorozumění, ale také jako nástroje pro další vzdělávání a sebeuplatnění, jako důležitý předpoklad pro studium cizích jazyků; při jazykové výuce ve spojení se slohovým učivem se zdokonaluje ve čtení textů s porozuměním;
- zdokonaluje se ve schopnosti správně a kultivovaně psát, rozvíjí aktivně své řečové dovednosti, je veden k rychlému a správnému rozhodování o užití vhodných jazykových prostředků;
- v průběhu práce si osvojuje základy systému jazyka a základní jazykové pojmy;
- formuje si pozitivní vztah k mateřštině a zamýšlí se nad smyslem jazyka pro člověka jako prostředku seberozvoje a praktického životního uplatnění
- uvědomuje si souvislosti s dalšími vzdělávacími oblastmi (s prvoukou, cizím jazykem, hudební a výtvarnou výchovou, ale i matematikou);
- má možnost sledovat a posuzovat svůj pokrok v učení a sám si ověřovat správnost vlastního hodnocení.

2. Kompetence k řešení problémů:

- cvičí se v dovednosti vyhledávat potřebné informace;
- pokouší se o samostatné řešení problémových úkolů;
- vytváří si schopnost obhájit své řešení i schopnost argumentace na úrovni přiměřené jeho věku.

3. Kompetence komunikativní:

Slohové učivo i úkoly jazykového učiva směřují

- k rozvoji vyjadřovací pohotovosti;

- k rozvoji schopnosti rozumět čtení textu, chápání logických souvislostí;
- k osvojení si dovednosti komunikovat s lidmi, kteří jsou odlišní – svým názorem, jazykem, původem atd.

4. Kompetence sociální a personální:

- žák se učí spolupracovat ve skupině a ohleduplně prosazovat své názory;
- učí se sebehodnocení, vytváří si reálný názor na své schopnosti a dovednosti a učí se korigovat názor na sebe sama;
- učí se toleranci vůči odlišným věcem a lidem (spolužáci původem ze zahraničí, chování k handicapovanému člověku apod.).

5. Kompetence občanské:

- vede žáka k uvědomění si specifika českého národního prostředí i jiných kultur (tolerance k jiné řeči, barvě pleti, k jinému názoru, k lidem znevýhodněným);
- nenásilnou formou vede žáky ke vztahu k literatuře a ke čtenářství.

6., Kompetence pracovní:

- žák by si měl uvědomit význam dobrých jazykových znalostí a schopností pro život a uplatnění v budoucím povolání.

CHARAKTERISTIKA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY - 2. stupeň

Předmět Český jazyk a literatura zaujímá stěžejní postavení ve vzdělávacím procesu, neboť dobré jazykové vzdělání a jazyková kultura patří k významným znakům a k vyspělosti absolventa základního vzdělávání.

Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Cílem jazykové výuky na 2. stupni je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět v 6. - 9. ročníku, a to čtyři hodiny týdně v 6. a 7. ročníku a pět hodin týdně v 8. a 9. ročníku.

Vzdělávání v předmětu Český jazyk a literatura je zaměřeno na:

- rozvíjení kultivovaného písemného i ústního projevu
- vyjádření reakcí a pocitů žáků
- pochopení role jedince v různých komunikačních situacích
- porozumění různým druhům psaných a mluvených projevů, poznání záměrů autora, hlavní myšlenky
- vnímání literatury jako specifického zdroje poznání a prožitků
- využívání různých druhů informací (slovníky, encyklopedie, katalogy, bibliografie, internet) pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných k dalšímu vzdělávání a sebevzdělávání

Jak rozvíjí předmět klíčové kompetence žáků:

1. Kompetence k učení

- řeší úkoly, při kterých vyhledává a třídí informace z různých zdrojů a po jejich pochopení a systematizaci je dokáže využít nejen v procesu učení, ale i v praktickém životě, propojuje je do širších významových celků
- v procesu učení jsou zohledňovány rozdíly ve znalostech žáků a je zohledňováno pracovní tempo jednotlivých žáků, je sledován pokrok všech žáků
- učí žáka osvojovat si základní jazykové a literární pojmy
- kriticky hodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
- vede k využívání prostředků výpočetní techniky

2.Kompetence k řešení problémů

- využívá získaných vědomostí a dovedností při objevování různých variant řešení
- vede k plánování postupů
- pracuje samostatně, ale umí i kooperovat s ostatními
- vyhledává vhodné informace k vyřešení úkolu
- rozhoduje se uvážlivě

3.Kompetence komunikativní

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle, kultivovaně, a to ústně i písemně
- naslouchá promluvám druhých lidí a vhodně na ně reaguje
- účinně se zapojuje do diskuse a dokáže správně volenými argumenty obhájit svůj názor
- rozumí různým typům textu a záznamů, dokáže pracovat s obrazovým materiálem
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci

4.Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině
- podílí se na utváření příjemné atmosféry ve skupině
- věcně argumentuje
- přispívá svými názory k debatě jak v malé skupině, tak v rámci celé třídy
- dodržuje stanovená pravidla

5.Kompetence občanské

- respektuje názory a přesvědčení druhých, je ohleduplný k druhým, váží si názorů jiných lidí
- neodsuzuje názorové rozdíly, ale přemýšlí nad rozdílnostmi názorů jiných lidí
- chrání naše tradice a kulturní dědictví
- projevuje pozitivní přístup k uměleckým dílům, má smysl pro kulturu a tvořivost, v rámci svých možností se aktivně zapojuje do kulturního dění

6.Kompetence pracovní

- dodržuje hygienu práce a bezpečnostní předpisy při práci s výpočetní technikou
- využívá své znalosti v běžném praktickém životě

Oborové klíčové kompetence

Kompetence k učení

- dokáže posoudit, zda se v práci lepší či nikoli

(navázáno na: poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich)

- má vždy možnost hodnotit své výsledky učení, v případě potřeby přehodnocuje postupy

(navázáno na: poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich)

- sám si určuje a řídí dílčí kroky v procesu učení, umí zhodnotit svou práci

(navázáno na: samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti)

- poznává bohatství slovní zásoby a zkouší ji využívat v jazyce psaném i mluveném, v případě potřeby se nebojí zeptat učitele

(navázáno na: samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti)

- využívá předcházející znalosti, používá správnou terminologii, snaží se využívat znalosti z jiných předmětů

(navázáno na: operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy)

- pracuje s jazykovými pojmy, využívá již získané znalost, snaží se poznatky získané v jazyce uplatnit v ostatních předmětech

(navázáno na: operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na přírodní, společenské a sociokulturní jevy)

- dokáže vlastními slovy interpretovat text, vyhledá klíčová slova, vědomě užívá jazykové a literární pojmy

(navázáno na: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě)

- při řešení úkolů využívá různé zdroje informací (učebnicové texty, encyklopedie, odborné knihy, internet) a dokáže je porovnávat a systematizovat, propojuje poznatky z českého jazyka a literatury s poznatky z jiných předmětů

(navázáno na: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě)

- dokáže určit, která slova v textu jsou tzv. klíčová, správně používá literární termíny, dokáže uvést praktický příklad

(navázáno na: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě)

- volí si své tempo čtení a psaní

(navázáno na: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení)

- má dostatek času pro svá řešení a své postupy

(navázáno na: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení)

- má možnost účastnit se školních soutěží (recitační) nebo postupových soutěží s celostátní platností (Olympiáda v ČJ)

(navázáno na: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení)

Kompetence k řešení problémů

- dokáže rozpoznat manipulativní komunikaci (reklama v médiích), dokáže improvizovat, je zdatný v dialogu, přednese referát

(navázáno na: kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí)

- posoudí sám nebo za pomoci učitele, zda jeho výsledné řešení dává smysl

(navázáno na: ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů)

- využívá znalosti z předcházejícího období, vědomě používá správné termíny

(navázáno na: samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů, přezkoumá řešení a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací)

- samostatně nebo za pomoci učitele postupuje při řešení jednoduchého úkolu

(navázáno na: samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů, přezkoumá řešení a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací)

- systematicky postupuje při řešení problému

(navázáno na: vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému)

- z několika možných řešení dokáže vybrat to pro sebe nejvhodnější a nejjednodušší

(navázáno na: vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému)

- dokáže diskutovat a argumentovat, umí obhájit své postupy

(navázáno na: vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností)

- jsou zohledňovány rozdíly ve znalostech, pracovní tempo

(navázáno na: vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností)

- učí se vyhledávat informace, pracuje samostatně nebo ve skupině, snaží se dospět ke správnému řešení

(navázáno na: vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností)

Kompetence komunikativní

- dokáže sám nebo za pomoci starší osoby navázat nové kontakty

(navázáno na: využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi)

- podle situace použije takové informační a komunikační technologie nebo prostředky, které nejlépe vyhovují situaci a okolnostem (internet, e-mail, telefonická rozhovor apod.)

(navázáno na: využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem)

- používá správné termíny a výstižné výrazy, které souvisejí s daným tématem, vyjadřuje se tak, aby mu ostatní rozuměli

(navázáno na: rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění)

- vyjadřuje se souvisle a přehledně, dokáže druhým vysvětlit slovo, kterému ostatní nerozumí

(navázáno na: rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění)

- na základě osobních zkušeností a dříve nabytých poznatků se plynule a výstižně vyjadřuje písemně i ústně

(navázáno na: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu)

- nacvičuje si strukturu a obsah mluveného i psaného projevu

(navázáno na: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu)

- pro jednotlivce nebo celou třídu srozumitelně vysloví myšlenku, shrne např. nejdůležitější informace z textu, který si přečetl

(navázáno na: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu)

- učí se za pomoci učitele i spolužáků srozumitelně vyjadřovat svůj názor, např. na přečtený text

(navázáno na: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu)

Kompetence sociální a personální

- nenechá se odradit vlastním neúspěchem, uvědomuje si své kladné stránky osobnosti
- dodržováním stanovených pravidel přispívá k příjemné atmosféře ve třídě

(navázáno na: podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá)

- zapojuje se do diskuse a používá věcné argumenty

(navázáno na: *přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají*)

- aktivně pracuje ve skupině, dokáže práci svou i spolužáků pochválit nebo objektivně kritizovat, poučí se z chyby

(navázáno na: *přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají*)

- než začne pracovat ve skupině, probere vlastními slovy s ostatními ve skupině zadaný úkol

(navázáno na: *účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce*)

- analyzuje ve skupině problémovou situaci a určí, co je úkolem, použije kompetenci k řešení problému

(navázáno na: *účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce*)

- své názory prosazuje s ohledem na názory ostatních

(navázáno na: *účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce*)

Kompetence občanské

- v oblasti svých školních zájmů je aktivní a využívá nabídek školy zapojit se do akcí a soutěží

(navázáno na: *respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit*)

- váží si významu české literatury, rozvíjí čtenářství jako prostředek seznámení se s literárními díly

(navázáno na: *respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit*)

- respektuje základní jednoduchá pravidla udržitelného života

(navázáno na: *chápe základní ekologické souvislosti a enviromentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví*)

- dokáže vyjádřit svůj názor na stav životního prostředí, rozumí pojmům ekologie, životní prostředí, likvidace odpadu atp.

(navázáno na: *chápe základní ekologické souvislosti a enviromentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví*)

- neodsuzuje pro názorové rozdíly

(navázáno na: *chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu*)

- vyjadřuje se otevřeně, ale objektivně k atmosféře ve třídě a škole, dokáže vyjádřit své pocity, ale nedotýká se citů druhých

(navázáno na: *chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu*)

- v konfliktní situaci navrhuje, jak by se mělo postupovat, připomíná pravidla soužití, neponižuje

(navázáno na: *rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka*)

- řídí se radami a doporučeními dospělých, vyhýbá se nebezpečným a kritickým místům

(navázáno na: *rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka*)

- respektuje názory a přesvědčení druhých, je ohleduplný, váží si názorů druhých

(navázáno na: *respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí*)

- učí se toleranci k jiné řeči, k odlišné barvě pleti, k jinému názoru, je citlivý k případnému postižení

(navázáno na: *respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí*)

Kompetence pracovní

- uvědomuje si, jaké činnosti ho těší, jaké mu jdou dobře, lépe než ostatní

(navázáno na: využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření)

- dokáže pojmenovat příčiny úspěchu i neúspěchu v práci, navrhne za pomoci učitele, co by se pro příště mohlo zlepšit nebo změnit

(navázáno na: využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření)

- vhodným způsobem nabídne vlastní služby, např. spolužákovi nabídne, že ho naučí něco, co on neumí

(navázáno na: orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení)

- dokáže si vyhledat potřebné informace a zpracovat je tak, aby mu přinesly to podstatné (pracuje s inzerátem, vyhledává nabídky, zjišťuje poptávku)

(navázáno na: orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení)

- dodržuje správné návyky pro správné psaní, používá vhodné psací potřeby

(navázáno na: používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky)

- dodržuje pravidla BOZ, dbá pokynů učitele

(navázáno na: přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot)

- při práci sleduje termín splnění úkolu, dokáže vysvětlit pracovní postup

(navázáno na: přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot).